

HAKUILMOITUS

18.2.2025

VN/3939/2025

VN/3939/2025-STM-1

Valtionavustus nuorten huumekuolemien ehkäisemiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa haettavaksi valtionavustusta nuorten huumekuolemien ehkäisemiseksi vuosille 2025–2027. Avustuksen tarkoituksena on kattaa kustannuksia, jotka kertyvät huumekuolemien ehkäisyn menetelmien, huumeiden käytön varhaisen tunnistamisen sekä tuen ja hoidon koordinaatiosta ja sisällön kehittämisestä. STM toimii valtionavustusviranomaisena ja valvoo hankkeita. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) koordinoi avustuskokonaisuutta.

Tausta

Pääministeri Orpon hallitusohjelman ja kevään 2024 riihipäätösten mukaisesti nuorten huumekuolemien ehkäisyyteen on varattu rahoitusta yhteensä 10,9 miljoonaa euroa vuosille 2025–2027 talousarvion momentille 33.60.31 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v). Nyt haettavissa olevan valtionavustuksen määrä on 3,15 miljoonaa euroa. Valtionavustuksilla ei voi rahoittaa lakisääteistä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja lakisääteisiä palveluita.

Avustusta voivat hakea hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki sekä HUS-yhtymä. Hakemuksiin toivotaan avustuksen käytön kannalta oleellisia toimijoita osatoteuttajiksi. Hakemuksen voi tehdä myös usean hyvinvointialueen (esimerkiksi yhteistyöalueen) yhteistyönä.

Avustusten hakuaika alkaa 18.2.2025 ja päättyy 31.3.2025 klo 16.15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä.

Avustus on käytettävissä heti sen myöntämisen jälkeen 30.6.2027 asti.

Avustus myönnetään täysimääräisenä, eli omarahoitusosuutta ei vaadita.

Päätökset pyritään tekemään kevään 2025 aikana.

Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) ja hallintolakia (434/2003). Avustuksen tarkemmat käytön ehdot sekä rajoitukset määritellään avustuspäätöksessä.

Tavoitteet

Viimeisimmät, vuoden 2023 tilastot osoittavat, että huumemyrkytyskuolemien määrä on Suomen mittaushistorian korkein. Huumemyrkytyskuolemiin menehtyi yhteensä 253 henkilöä, joista 89 oli alle 25-vuotiaita. Huumemyrkytyskuolemat ovat nousemassa yleisimmäksi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

tapaturmaiseksi kuolinsyiksi alle 25-vuotialla nuorilla. Huumekuolemista suurin osa on tapaturmaisista eli kuolema on tahaton ja olisi yleensä ollut estettävissä kuten muutkin tapaturmat.

Hankekokonaisuuden tavoitteena on, että nuorille suunnattu päihde- ja riippuvuuspalvelujärjestelmä toimii hyvinvointialueilla sujuvasti ja nopeasti myös moniviranomaisyhteistyössä THL:n suositusten mukaisesti ([URN ISBN 978-952-408-070-5.pdf](#)) ja nuorille tarkoitettujen päihde- ja riippuvuusongelmiin suunnattujen hoitomenetelmien käyttöönotto on parantunut (mm. PALKOn suositukset ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus 642/2023). Hankkeen tavoitteena on huumekuolemien ehkäisemiseksi tarvittavien terveydenhuollon päihde- ja riippuvuushoidon ja sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuuspalvelujen sekä niiden vaikuttavan yhteistyön vahvistuminen. Lisäksi tavoitteena on, että terveys- ja turvallisuusneuvonta vahvistuu osana perustyötä useammassa palveluissa (ml. anonyymit palvelut). Hankkeen myötä ammattilaisten päihde- ja riippuvuusaaminen vahvistuu, huumeita käyttävien osallisuus paranee palveluissa ja heihin kohdistuva stigma vähenee. Huumeita kokeilevilla ja käyttävillä on paremmin tietoa käyttöön liittyvistä riskeistä sekä tarjolla olevista hoito- ja palveluvaihtoehdoista, ja ammattilaiset osaavat toimia paremmin kohdatessaan heitä eri ympäristöissä.

Menetelmät

Hankeissa tulee kehittää erilaisten tukitoimien ja hoidon koordinaatiota, vahvistaa moniammatillista yhteistyötä sekä osaamista. Hankkeiden tavoitteet ja menetelmät tulee perustella alueellisesta tai kansallisesta tarpeesta.

Esimerkkejä avustuksella kehitettävistä aiheista:

- Alaikäisten ja alle 25-vuotiaiden hoitoon ja muihin päihdepalveluihin pääsyn, palvelujen yhteen toimivuuden, palveluvalikoiman, hoito- ja palveluketjujen ja palvelujen vaikuttavuuden parantaminen edellä tavoitteet-otsikon alla esitettyjen sisältöjen mukaisesti.
- Lastensuojelun jälkihuollon palvelujen kehittäminen ja muutosvaiheiden tuen lisääminen.
- Monitoimijaisten mallien kehittäminen niin, että akuuteissa tilanteissa tunnistetaan avun tarve ja hälytetään apua entistä nopeammin. Mahdollisen sairaalahoidon jälkeen turvataan jatkohoito ja tarvittavat sosiaalihuollon palvelut.
- Poikkihallinnollisten yhteistyökäytäntöjen ja toimintamallien kehittäminen tilanteisiin, joissa nuori on poistunut luvattomasti sijaishuoltopaikasta.
- Huumeita käyttävien nuorten anonyymin terveys- ja turvallisuusneuvonnan saatavuuden lisääminen terveysneuvontapisteissä ja kaikissa näitä nuoria kohtaavissa palveluissa.
- Hoitoonohjauksen ja puheeksi oton lisääminen ja jatkotoimenpiteiden kehittäminen ensihoitopalveluissa myrkytyksen tai läheltä piti -tilanteen jälkeen.
- Uusien huumekuolemien ehkäisyyn suoraan suunnattujen mallien kehittäminen, käyttöönotto ja sisällyttäminen hyvinvointialueen palveluihin.
- Haittoja vähentävän työn kehittäminen eri palveluissa mukaan lukien koulutuksen kohdentaminen valtion koulukodeissa ja muissa vaativan tuen lastensuojelulaitoksissa työskenteleville ammattilaisille (ml. sote-, turvallisuus- nuoriso- ja sivistystyön ammattilaiset)
- Huumeita käyttävien ihmisten osallisuuden parantaminen heidän palveluidensa kehittämiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Monialaisen yhteistyön, ohjauksen, neuvonnan ja näyttöön perustuvien menetelmien (esim. huumeiden käytön mini-interventio) osaamisen vahvistamisen mallin soveltaminen ja käyttöönotto.

- Alueellisten ja yhteisökohtaisten interventtioiden ja kampanjoiden toteuttaminen, joilla torjutaan sairauden aiheuttamaa leimautumista ja edistetään hoitoon ja palveluihin haakeutumista sekä tuetaan hoitoa harkitsevia ja toipumisprosessiin osallistuvia henkilöitä.

Nuorten huumeongelmien hoitoon ei ole löydettävissä yhtä kaikille sopivaa mallia vaan tarvitaan eri ratkaisuja eri tarpeisiin. Tavoitteena onkin, että hankekauden päätyttyä avustuksilla on kehitetty kohderyhmän palveluketjuja ja -kokonaisuuksia ja tehostettu nuorten päihdeidenkäytön tunnistamista ja vahvistettu etsivää ja jalkautuvaa työtä osaksi peruspalveluja. Kehitetty toiminta tulee myös kuvata niin, että se on jatkossa muidenkin käytettävissä.

Avustukseen oikeuttavat kustannukset

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeen tavoitteen toteuttamisen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset:

- 1) hallinnointikustannukset;
- 2) henkilöstökustannukset;
- 3) matka- ja majoituskustannukset;
- 4) määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut kuin 1–4 kohdassa tarkoitetut kustannukset.

Hankkeen toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hanke- tai tutkimussuunnitelma ei sisällä päällekkäisiä toimenpiteitä muiden valtionavustusten tai valtionosuuksiin sisältyvän hyvinvointialueen perusrahoitukseen sisältyvien velvoitteiden kanssa.

Hakemusten arviointi

Kultakin avustettavalta hankkeelta edellytetään laajamittaista yhteistyötä niin julkisen sektorin kuin alueellisessa palveluketjussa olevien keskeisten yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyössä on tärkeää olla mukana ainakin keskeiset nuorten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä muut toimijat, jotka kohtaavat päihteitä käyttäviä nuoria (esim. aikuissosiaalityö, lastensuojelu, päihde- ja riippuvuustyö, päihdehoitoyksiköt, päihde- ja riippuvuuspsykiatrian poliklinikat, perhekeskusten ja ohjaamojen toimijat).

Hankkeelle tulee asettaa keskeisistä eri toimijoista koostuva monialainen ohjausryhmä. Hakemuksessa tulee kuvata alueellisen ohjausryhmän kokoonpano. Ohjausryhmä hyväksyy hankesuunnitelman ja toiminnan tavoitteet sekä suunnitelmiin tulevat muutokset. Lisäksi ohjausryhmä arvioi ja seuraa toiminnan edistymistä ja vastaa osaltaan projektin vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta.

Valtionavustukset ovat harkinnanvaraisia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että valtionavustus kohdentuu nimenomaisesti nuorten huumekuolemien ehkäisyn menetelmien ja palveluketjujen kehittämiseen sekä siihen, kuinka malli suunnitellaan jalkautettavan ja juurrutettavan. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain 7 § 1 mom. mukaiset avustuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa tarkastellaan seuraavia kriteereitä:

- Hakemuksessa on kuvattu selkeä ja kattava, tarvelähtöinen suunnitelma kokonaisuuden kehittämiseksi, hankkeeseen osallistuvat (rahoitusta saavat) toimijat sekä heidän roolinsa hankkeen toteuttamiseksi. Hakijan on pystyttävä kuvaamaan uskottavasti mahdollisuudet toteuttaa hanke.
- Päihteitä käyttävien osallistuminen hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen.
- Hakemuksessa on kuvattu selkeä suunnitelma hankkeen aikaiselle seurannalle ja sille, miten toiminta jatkuu hankekauden jälkeen hyvinvointialueella.

Hakemukset arvioidaan yhteistyössä THL:n kanssa, ja STM tekee päätökset THL:n avustuksella.

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan hakulomakkeella, jonka lisäksi toimitetaan hankesuunnitelma ja talousarvio vuosille 2025–2027. Suunnitelmassa tulee esittää hankkeen tavoitteet, toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja juurruttamiseksi pitkäaikaiseen käyttöön, tavoiteltavat tulokset sekä aikataulu ja viestintäsuunnitelma. Hakemuksesta tulee ilmetä hankkeen osatoteuttajat, sekä se, miten osatoteuttajat ovat sitoutuneet mukaan hankkeeseen. Hakemuksessa tarvittavien asiakirjojen pohjat sekä ohjeet lomakkeiden täyttöön ovat saatavilla sosiaali- ja terveysministeriön internet-sivuilta osoitteesta: https://stm.fi/valtionavustukset_lomakkeet.

Mikäli avustusta on tarkoitus välittää eteenpäin toiselle organisaatiolle (siirron saajille), hakijan lisäksi myös kaikki hankkeeseen osallistuvat siirron saajat tulee ilmoittaa hakemuksessa ja erillisissä talousarvioissa. Siirron saajiksi luetaan toimijat, joille avustusta siirretään, tai jotka osallistuvat hankkeen omavastuusuuteen työpanoksella, ilman avustuksen siirtoa.

Allekirjoitetut avustushakemukset liitteineen tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamoon (kirjaamo.stm@gov.fi) 31.3.2025 klo 16.15 mennessä viitteellä VN/3939/2025. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä.

Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Lisätietoja

Neuvotteleva virkamies Elina Kotovirta, STM, p. 029 516 3713, [etunimi.sukunimi\(at\)gov.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)gov.fi) (hausta yleisesti)

Suunnittelija Alisa Junkala, STM, puh. 029 516 3216, [etunimi.sukunimi\(at\)gov.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)gov.fi) (valtionavustuksen hakumenettelyihin liittyvät asiat)

Tietoa sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustuksista: <https://stm.fi/rahoitus-ja-avustukset/valtionavustukset>

Valtionavustuksista yleisesti: <https://vm.fi/valtionavustukset>